

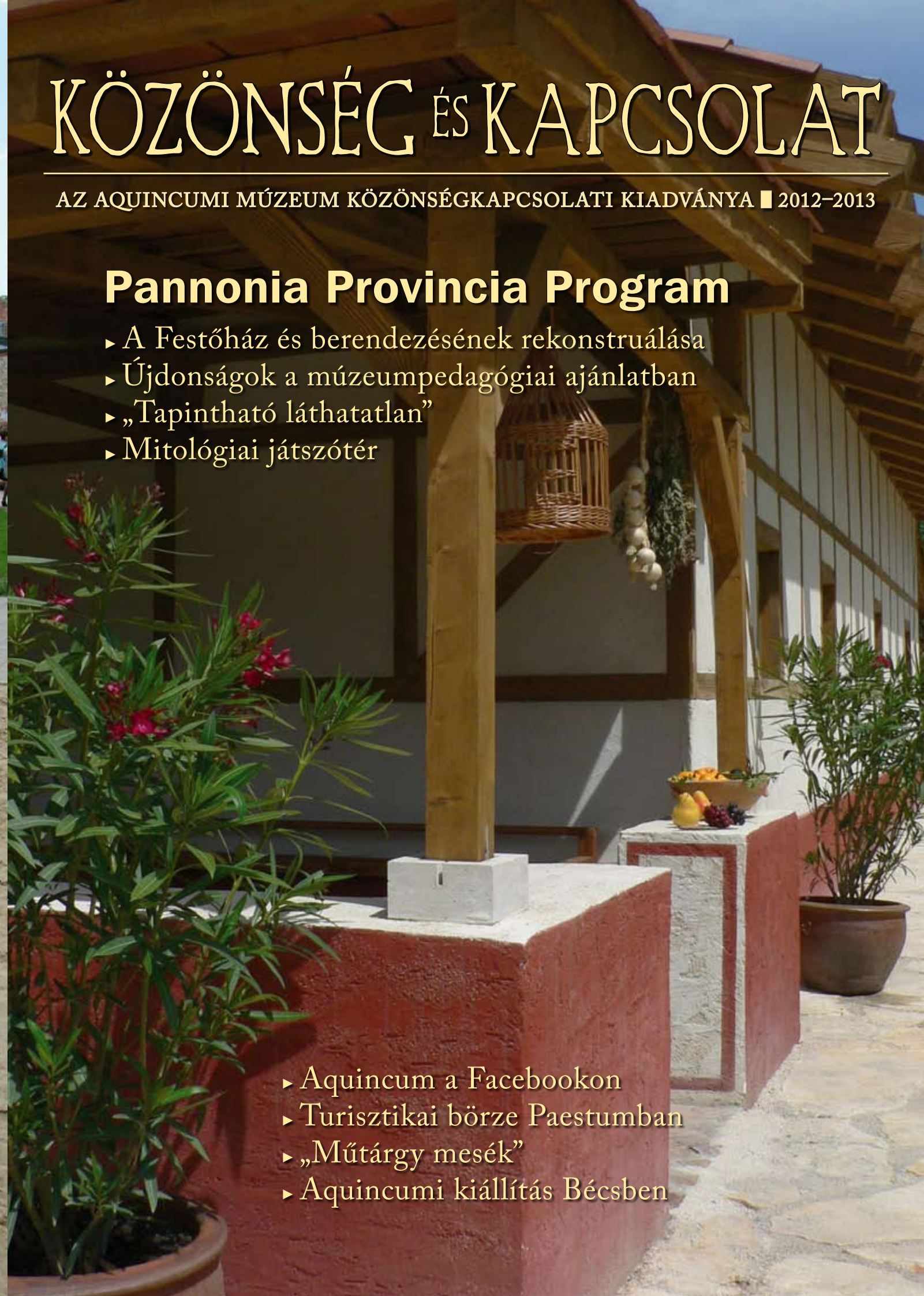

KÖZÖNSÉG ÉS KAPCSOLAT

AZ AQUINCUMI MÚZEUM KÖZÖNSÉGGKAPCSOLATI KIADVÁNYA ■ 2012–2013

Pannonia Provincia Program

- ▶ A Festőház és berendezésének rekonstruálása
- ▶ Újdonságok a múzeumpedagógiai ajánlatban
- ▶ „Tapintható láthatatlan”
- ▶ Mitológiai játszótér

- ▶ Aquincum a Facebookon
- ▶ Turisztikai börze Paestumban
- ▶ „Műtárgy mesék”
- ▶ Aquincumi kiállítás Bécsben

Kiállítások 2013

- ▶ **Róma Aquincumban: Az aquincumi orgona és az Aquincumi helytartói palota**
Nyitva egész évben
- ▶ **Aquincumi látványraktár**
Nyitva egész évben
- ▶ **Régészeti Park**
2013. április 15 – október 31.
- ▶ **Tapintható tárgyak – speciális múzeumpedagógiai foglalkoztató**
2013. április 15 – október 31.
- ▶ **Interaktív játéktér**
2013. május 1 – október 31.
- ▶ **Műtárgy mesék – Fővárosi régészeti értékeink másképp**
2012. október 12 – 2014. április 15.
- ▶ **Újdonságok a római kori Budapestről – Régészeti feltárások 2007 és 2011 között (Bécs)**
2012. április 25 – 2013. április 07.

Programok 2013

- ▶ **Műemléki Világnap**
2013. április 18.
- ▶ **Múzeumi világnap**
2013. május 18.
- ▶ **XXIV. Floralia – Római tavaszünnep**
2013. május 11-12.
- ▶ **XVI. Aquincumi Költőverseny**
2013. május 12.
- ▶ **Pannoniai éjszakák – Múzeumok Éjszakája Aquincumban**
2013. június 22.
- ▶ **Ókori tábor Aquincumban**
2013. június 24-28.
- ▶ **Gladiátorképző tábor gyerekeknek**
2013. július 1-5.
- ▶ **Guzsaly, hajtű, serpenyő – tábor kamaszoknak**
2013. július 8-12.
- ▶ **Arisztophanész: „Nóuralom” – színházi előadás**
2013. július 12-13-14. és 19-20-21.
- ▶ **Nimfa ünnep**
2013. szeptember 7.
- ▶ **Kulturális Örökség Napjai**
2013. szeptember 14-15.
- ▶ **Magyar Régészet Napja**
2013. szeptember 13-14.
- ▶ **Kutatók éjszakája az Aquincumi Múzeumban**
2013. szeptember 20.
- ▶ **Múzeumok Őszi Fesztiválja Aquincumban**
2013. október 1 – november 15.
- ▶ **Kelta családi nap**
2013. október 6.
- ▶ **Magyar Tudomány Ünnepe**
2013. november
- ▶ **Saturnalia**
2013. december 8.
- ▶ **Tudományos ismeretterjesztő előadások az Aquincumi Múzeumban dolgozó régészek előadásában**
2013. február, március, április, május és szeptember, október, november minden első vasárnapján. Részletes program az Aquincumi Múzeum honlapján: www.aquincum.hu
- ▶ **AnticCafé**
2013. januártól júniusig és szeptembertől decemberig havi egy alkalommal

A kiállítás elengedhetetlen volt!!! Igazán élvezni tudta az idejét, jövőnk máskor is!

Köszönettel: Borcsyhn Mira Mesz Lilov

Előrejelzés gondolatai és ötletek összehasonlított
szállítás. Külön örömmel, hogy a régészeti
fejlesztéssel „személyesen” lehet a tárgyakat.
Nem hiszem, hogy Európában lenne még egy
ilyen minőségi régészeti múzeum.
kg. 2012. nov. 25. Szabó Anna János

It's amazing to see traces of Roman Empire in this beautiful
sight. Thank you for presenting such an important
phase of history.

Regards,
Nadiah from Malaysia

Ez a Virtuális gálák... whááá! Imádkozok ☺
Sokat tanulunk a kultúránál, öltözködésről
és nem mellesleg belepillantunk a régészeti világába... ☺
Nagyon élveztem mindent, remélem, hogy még fog
majd bővíteni ☺

Róni ☺
Kandia ☺

An incredible museum
and marvelous exhibition
and contemporary education
Thank you

J. Beau
PA, USA

Közönség és Kapcsolat X. – Aquincum 2012–2013
Kiadja az Aquincum Baráti Kör
Budapest, 2013
Felelős szerkesztő: L. Kurucz Katalin
Fotó: Tóth Csilla, Komjáthy Péter, Kóvágyó Dániel, Közművelődési Csoport (Aquincum)

Az Aquincum Baráti Kör támogatóit:
EMBERI ERŐFORRÁS TÁMOGATÁSKEZELŐ

SZJA
1%

CONDOLATOK A MEGNYITÓN

A BTM Aquincumi Múzeuma 2012. június 15-én tartotta a KMOP-2009-3.1.1/C (Versenyképes turisztikai termék-és attrakció fejlesztés) pályázata keretén belül megvalósult Pannonia Provincia Projekt záró rendezvényét. Ez alkalomból véget ért az Európai Unió által támogatott projekt elemeinek építése és a nagyközönség birtokba vehette az új látogatói bejáratot a Városhal kőtárral, a Festőházat, a Mitológiai játszóteret, a Kronoszkóp dombot egy új „múltba látó” készülékkel és a 2007-ben átadott kiállítási épületben berendezett Virtuális élménytérrel.

A Közönség és Kapcsolat 2012-2013. évi (Pannonia Provincia Program) számát az intézmény főigazgatójának, dr. Bodó Sándornak, a megnyitón elhangzott gondolataival indítjuk.

„Fájdalmasan bolyongok a mohával lepett romok között” – írta Schams a *Vollständige Beschreibung der königlichen Freystadt Pest in Ungarn* című, 1822-ben megjelent, a római régiségeknek egész fejezetet szentelő könyvében – „évezrede küzdve az idő múlásával, búskomoran szemlélik egymást, s a sóhajtó szelek üzene-

tével siratni látszanak első gazdáik elvesztését. Szerteszt hevernek hatalmuk töredékei, egykori nagyságuk holt darabjai, s a történelem szerelmese csak vesződve ismer fel belőlük valamit.” A kötetben a barokkos bevezető után az antik romok precíz magyarázatokkal ellátott bemutatása következik.

Nos, a 19. század elejére jellemző állapotokat lefestő híradás és Aquincum mai állapota között hatalmas a változás. A római kori emlékek 19. és 20. századi feltáró munkálatai, s velük együtt a műemléki sztenderdek szerinti részleges

helyreállításnak jelentős eredményei vannak. A múzeumi működésről, kiállítás közönség elé bocsátásáról már 1888-tól ír a múzeumi annálesz. Ekkor még a Kremlmalomban nyílt meg az aquincumi római kori leleteket bemutató tárlat. 1894-ben már megnyílt az Aquincumi Múzeum, s az eltelt közel

120 év alatt milliónyi érdeklődő ismerkedett meg az egykori provincia-főváros építészeti emlékeivel, a régészeti feltárások révén felszínre került és meg-megújuló kiállításokon bemutatott értékes tárgyi emlékekkel. A polgárváros feltárt és konzervált romjainak területe folyamatosan növekedett, a publikum

érdeklődését kiszolgáló terület pedig az „Új Széchenyi Terv” révén ma átadásra kerülő Pannonia Provincia Program keretében, a mai megnyitó révén újabb két hektárnyi területtel lett gazdagabb.

Dr. Bodó Sándor
főigazgató

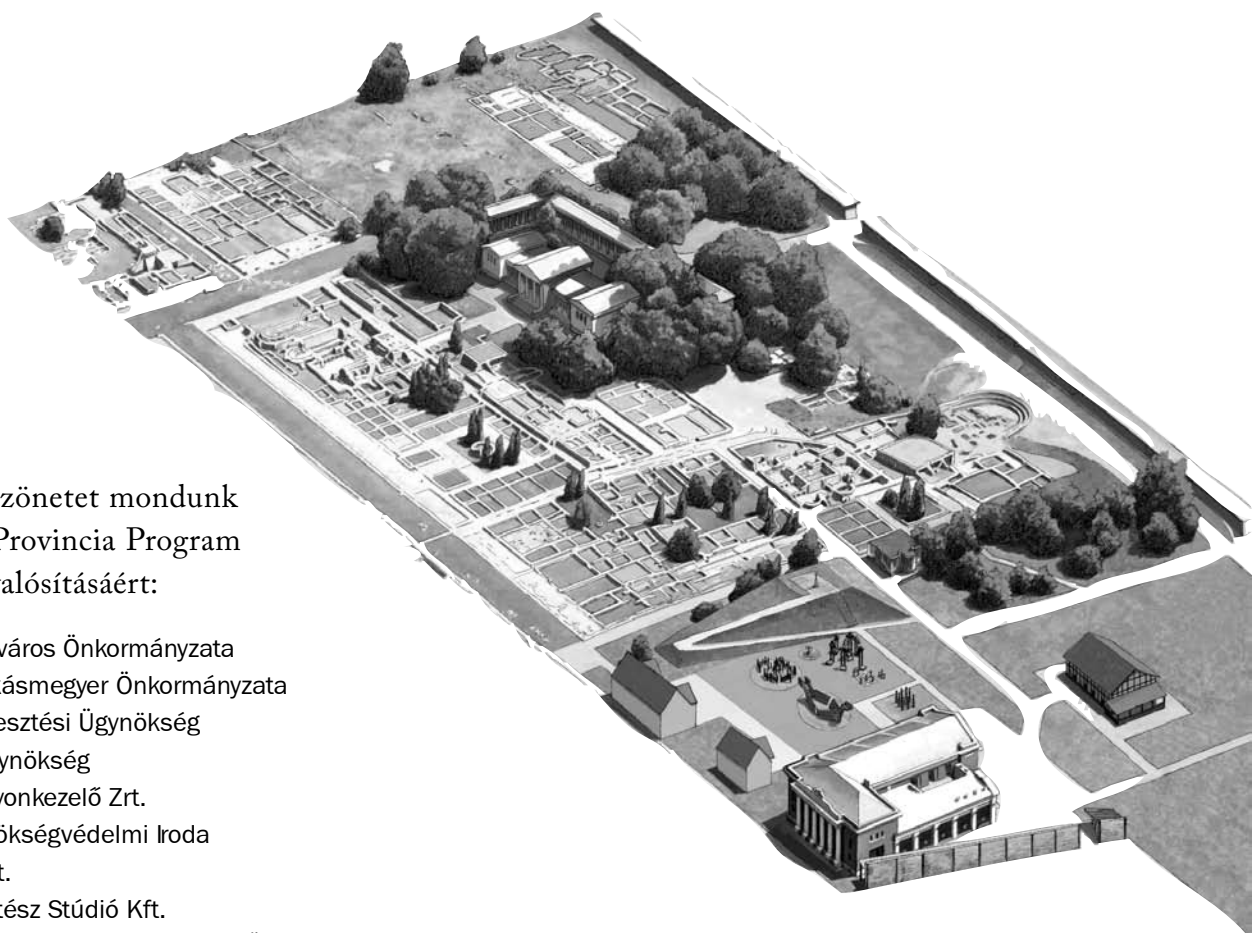
Budapesti Történeti Múzeum

Akiknek köszönetet mondunk a Pannonia Provincia Program sikeres megvalósításáért:

- Budapest Főváros Önkormányzata
- Óbuda – Békásmegyer Önkormányzata
- Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
- Pro Régió Ügynökség
- Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Kulturális Örökségvédelmi Iroda
- Confluent Kft.
- Köztigon Építész Stúdió Kft.
- Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ
- Szebán '97 Bt.
- Via Plaza Kft.
- Kő Boldizsár szobrászművész
- An-udart Művészeti Restaurátor Kft.
- Friendly Digital Kft.
- Delta Informatika Zrt.

További támogatók:

- Trilak Kft.
- Weiner Sennyey Tibor költő
- Papp János színművész és a Garabonciás Együttes
- Rotary Club Budapest-Budavár

Az aquincumi romterület 2012-ben

MEGVALÓSULT A PANNONIA PROVINCIA PROGRAM!

A Közönség és Kapcsolat hasábjain az előző években már többször is hírt adtunk az Aquincumi Múzeum Európai Unió támogatásból történő megújulásáról, mely a múzeum fejlesztésének jelentős szakaszát zárja le. A történet az 1990-es évek elejére nyúlik vissza, mikor a múzeum a régi kiállítási épület körüli romterülethez délen csatlakozó, egykor a római városhoz tartozó területekkel fokozatosan kibővült. Ennek nyomán 1996-97-ben megszülettek az első fejlesztési tervek, koncepciók. A déli területrészen, a Restaurátor műhely és az Iroda- és Raktárépület átadását (2000-ben) követően új lendületet kapott a múzeum fejlesztése, mikor 2005-ben a főváros, kiállítási épület céljára megvásárolta a volt ELMŰ épületét, s finanszírozta átépítését múzeumi funkcióra. Az épület átalakítása 2008-ban készült el, de környezete és kapcsolata a „klasszikus” romterülettel még rendezetlen maradt. Többszöri próbálkozás után, 2009-ben, a Confluent Kft. szakmai segítségével támogatást nyert pályázatunk, melynek célja a turisztikai attrakció fejlesztése, a látogatói igények minél szélesebb körének kielégítése, a múzeumi szolgáltatásokkal szemben támasztott elvárások teljesítése volt.

Hosszú volt a projekthez vezető út, de fordulatos a megvalósítási folyamat is. Szigorú határidők és még szigorúbb pénzügyi keretek és fegyelem mellett alkalmazkodni kellett a régészeti örökségi terület adottságaihoz, tekintettel kellett lenni a helyreállított műemlékekre és a műemléki környezetre, figyelemmel kellett lenni a működő múzeum látogatói igényeire és a jogszabályi előírásokra. Ezek részben megadták munkánk kereteit, részben azonban határt szabtak lehetőségeinknek.

Ugyanakkor mindvégig tudatában voltunk annak is, hogy nemcsak helyi, hanem országos, sőt nemzetközi jelentőségű örökséghez nyúlunk. Erre utal a projekt tudatosan megválasztott neve is: Pannonia Provincia Program. A dunai limes magyarországi szakaszának világörökségi helyszínné emelése küszöbön áll. A világörökségi helyszín egyik regionális turisztikai központja lehet Aquincum, ahonnan egykor irányították a provincia közigazgatását és a tartomány hadseregét. Az Aquincumi Múzeum az egykori provincia székhely maradványait gyűjtő, őrző és bemutató

intézményként jól körülhatárolható, egyedi profillal rendelkezik, s központi fekvése, látható emlékeinek száma, gyűjteményeinek és kiállításainak nagysága miatt alkalmas arra, hogy a római kori emlékek bemutatásának központja legyen.

A projekt célja kettős volt: a turisztikai vonzerő erősítése, új attrakciók, látványelemek és kulturális szolgáltatások bevezetése mellett az ehhez szükséges infrastruktúrális háttér kiépítése. Eredménye is számot-

A Festoház feltárása 1941-ben

A visszaépített Festoház 2012-ben

tevő: két hektáryi rendezett, látogatók által is bejárható terület, 600 négyzetméternyi új, múzeumi célú belső tér, megújult infrastruktúra: új bejárati egység, parkoló biciklitárolókkal, múzeumpedagógiai foglalkoztató, nagy befogadóképességű látogatói mosdó, pihenőhelyek és sok zöld terület. Új és másutt nem látható, egyedi látványelemekkel is gazdagodott a múzeum: a római városfal nyomvonalában kialakított kőtárral, egy római lakóház rekonstrukciójával, egy újabb kronoszkóppal, mely egy magaslatról tekint le az egykori városra. Elsősorban a gyerekeknek és az ifjú látogatóknak készült a Mitológiai játszótér versben megénekelte hőseivel, a játszószoza és virtuális élménytér számítógépes

hosszú az új létesítményeket. A projekt sok embernek adott nemcsak feladatot, hanem munkát is, de a köszönet kiemelten illeti az aquincumiakat, mert így vagy úgy, az Aquincumi Múzeum minden munkatársa hozzá-tett valamit a projekt sikeréhez. Köszönet azoknak a „külsős” munkatársaknak is, akik a projekt folyamatá-ban, megszeretve azt, lassan aquincumivá váltak.

Még egy köszönet hátra van. Köszönet az elődök-nek, akik feltárták, megóvták, gondozták és ránk hagyták a római város összefüggő maradványait. Mert ez a romkert a mi arkhimédeszi szilárd pontunk, amire ma is építünk, s ami nélkül a most elkészült fejleszté-sek, látványosságok fundamentum nélküliek, hitelte-

Az ELMŰ épület kapcsolóterme

játékokkal. Az új látványosságok nemcsak egyediek, hanem hitelesek is. A római házrekonstrukció, a Festőház falfestménye és berendezései, a kronoszkópban látható egykori városkép, a Virtuális játékok grafikája és tartalma, mind szakemberek: régészek, restaurátorok közreműködésével és szakértelmük felhasználásával készült.

Bővültek a múzeum szolgáltatásai is. Nagyobb lett az akadálymentesen bejárható terület, Braille írásos tájékoztatás, hangos térkép segíti az érintetteket. Megújult a látogató irányítási és információs rendszer, új formát és tartalmat kapott a honlap is. Felsorolni is

Az ELMŰ kapcsolóterme helyén létesült Virtuális élménytér

lenek lennének. A jövőben éppen ezért figyelmünket a régi múzeumépület és a romterület megújítására kell fordítanunk.

A projekt láthatóan elsősorban a gyerekeknek, az ifjúságnak szól, igyekezve saját nyelvükön megszólítani őket. A valódi cél azonban az, hogy az értékek felismerésére, megismerésére és megbecsülésére tanítsuk, neveljük őket. Remélem, hogy próbálkozásunk sikerrel jár!

Zsidi Paula
igazgató

BTM Aquincumi Múzeum

AZ AQUINCUMI ÚN. FESTŐHÁZ

A Pannonia Provincia Program keretén belül az aquincumi romterület déli részén átadásra került Magyarország eddigi egyetlen berendezett római lakóház modellje.

A polgárváros délkeleti régiója

Az aquincumi polgárváros falakkal körbevett négyszögén belül legtöbbször a keleti, északkeleti részt érintették az ásatások, a délkeleti részén csak kevés régészeti kutatás folyt, mivel a terület nagy része évtizedekig nem volt múzeumi tulajdonban. Az első dokumentált feltárást 1941-ben került sor, amikor a második világháború alatt lőteret építettek a területen. Nagy Tibor régésznek – jelenlegi ismereteink szerint – mindössze kb. 2 hónapja volt a feltárást elvégzésére a már megépített lődombok közötti kis területen, ahol a földmunkák során falak bukkantak elő.

Az első kutatás

A rohamtempójú feltárást során egy 9 helyiséges, északi és déli végén 1-1 oszlopos tornáccal (*porticus*) ellátott kisebb épület körvonalazódott, amelynek szinte minden helyiségéből sok falfestménytöredék került elő. A régész a termék öntött padlóját és falait igen jó állapotban találta, sok helyen még a lábamatot díszítő freskók is a helyükön voltak. A munka során igen sok mécses, illetve az egyik helyiségből kis téglék is előkerültek, amelyekben beleszáradva olyan pigment-anyag volt, mint amilyen festékekkel a falakat

is díszítették. A ház ezek alapján kapta a Festőház elnevezést. Nagy Tibor megfigyelései szerint az épületet nyugat felől kisebb utca, kelet felől csatorna határolta, dél felé pedig még egy kéthelyiséges pincét is dokumentált, egy csatlakozó öntött padlós, felszín feletti teremmel. Az előbbinek ablaknyílásai, levezető lépcsője és a földem gerendafeszkei is igen jó állapotban maradtak meg. A fotókkal és rajzokkal alaposan dokumentált ásatáshoz tartozó kéziratos jegyzetekből az is kiderült, hogy a pince fölött kemenecék is voltak.

A feltáró az épületnek két periódusát tudta elkülöníteni, a ház a 2.sz. első felében épülhetett, majd a század végén átépítették és a 3.sz. közepén éghetett le.

Az előkerült maradványok – és a kevésbé kutatott területrészek – alapján Nagy Tibor arra a következtetésre jutott, hogy a déli városfal szomszédságában kevésbé sűrűn beépített, inkább kertvárosias jellegű zóna volt, önállóan álló épületekkel. A területen azóta sem folyt több régészeti feltárást, így a későbbi kutatásban is ez a vélemény élt tovább.

Új kutatások 2009 és 2011 között

Az utóbbi években megindult, múzeumfejlesztéshez kapcsolódó egykori lőter elbontásával végzett

régészeti feltárások során mód nyílt a Festőház és környékének újrafeltáráására. A munkákat megelőző korábbi szondázások és a talajradaros vizsgálat valószínűsítették, majd a 2009 és 2011 között zajlott ásatások alkalmával bizonyossá vált, hogy a római épület és közvetlen környezetét szinte teljesen megsemmisítették a lőter építés földmunkái során. A háznak mindössze a délkeleti sarka maradt úgy-ahogy épen, a többi elpusztult. Szerencsésen átvészelte az elmúlt 70 évet a pince, amelynek falaiból kb. 40 cm-t bontottak el, a többit feltöltötték. Az új kutatások során feltárt kisebb járósínt-maradványok alapján kiderült, hogy a pince és a Festőház egykor összetartozott. A pincétől délre csatornarészletek és egy kis sütőkemence bukkant elő. A dombok elbontásakor az is nyilvánvalóvá vált, hogy a világháborús építkezések során a Festőház és a szomszédos épületek anyagát – a freskókkal együtt – „beletölték” a lődombokba. Az új ásatások során pl. a nyugati lődombból több tucat ládányi falfestménytöredéket emeltünk ki, sokkal többet, mint amennyit az 1941-es munka során Nagy Tibor-nak lehetősége volt összegyűjteni. A terület északi részének, a közeli kelet-nyugati utca felé történt kutatása során pedig a ház tényleges alaprajzát, méretét és szomszédságát is tisztázni lehetett.

Egy hosszúház története

Az 1941-es és a 2009-2011-es feltárások eredményeképpen most már pontosabban körvonalazható

a Festőház alaprajza és helyiségeinek belső díszítése, elrendezése. Az épület egy ún. hosszúház volt, amelynek a 70 évvel ezelőtt feltárt kilenc helyiséges épület csak egy része. A ház észak-déli irányban, rövidebb oldalával a közeli főútra merőlegesen épült ki, ahonnan oszlopos, faküszöbös bejárat nyílt az épület tengelyében húzódó folyosóra, amelynek falait szintén festéssel díszítették, padlója az első időkben döngölt agyag, majd öntött, végül kőlapos burkolat volt. A folyosó két oldalán kisebb, öntött padlós szobák nyíltak, egyiküknek sárga-zöld-piros, geometrikus mintás mennyezetfreskóját rekonstruálni is lehetett. A szobák egyikét a 3. században padlófűtéssel is ellátták. A ház középső traktusa lehetett a korábban feltárt Festőház, ahol a folyosó egy központi terembe (*atrium*?) torkollott. Innen további lakószobák, illetve egy konyha nyílt. Az épület déli részén kapott helyet a szintén az atriumból nyíló étkezőhelyiség (*triclinium*) és a ház tulajdonosainak fogadószobája, a *tablinum*, ahol az értékeket és iratokat is őrizték. A helyiségek mindegyikét színes falfestményekkel dekorálták, így a központi helyiségben és az étkezőben színes kadelláberekkel és girlandokkal felosztott fehér mezőket látunk, némelyik panelben 1-1 kismadár ábrázolásával, a fogadóhelyiséget pedig vörös-fekete paneles, szintén kandelláberekkel osztott díszítést láthatunk.

* * *

A lakószobákat egyszerűbb, fehér alapú, vörös mintás festés díszíti.

A két, észak és déli tornác csak az épület korábbi időszakában állhatott fenn, később visszabonthatták. A római kori hosszúházakra

jellemző módon az *aquincumi* ház lakórészétől délre, az utcafronttól távolabb található a gazdasági traktus, amelyhez a pince és egy – feltehetően – fedetlen hátsó kert tartozott, csatornákkal, kemencével. A telek egészen a városfalig húzódhatott.

* * *

A házat több alkalommal átépíthették. A 2. sz. első felében feltehetően egy kisebb házat építettek (ez lehetett az 1941-es feltárás során feltárt Festőház) két kisebb tornáccal. Észak felé ekkor már szintén állhatott épület, de még különálló házként. A század második felében készülhetett el a ma ismert hosszúház, központi folyosóval, amelybe befoglalták a Festőházat és a pincét is. A 3. század elején nagyobb átalakításba fogtak, lerövidítették a központi folyosót és oszlopokkal támasztották alá az immár nagyobb alapterületű északi helyiséget. A padlószinteket megemelték, az egyik szobába padlófűtést is kiépítettek. Az újraalakított termekben a korábbi festett vakolatot leverték, azok új dekorációt kaptak. Egy szakállas férfifejet (*istenség*?) ábrázoló építészeti tagozat szintén a gazdag díszítésre utal.

Az egyes helyiségek egykorú padlószintjeinél megfigyelt markáns szintkülönbségek alapján arra gondolhatunk, hogy a dél és kelet felé is lejtő területen szinteltolással kapcsolták össze a hosszúház részeit. Az épület (illetve telek) keleti és nyugati széleit – különböző korú – szennyvízelvezető csatornák jelezték.

Az előkerült leletek (érmek, kerámiatárgyak alapján) a ház élete a 3. század közepéig követhető, majd feltehetően felhagyják. A pince és a Festőház egyes helyiségeiben

égésnyomok is megfigyelhetők voltak, valószínű, hogy a hosszúház – legalábbis egy része – a tűz martalékvá vált.

A házban lakók foglalkozásáról eddig sajnos nem sikerült biztos információkat nyernünk. A hosszúházak általában egy-egy bolttal, műhellyel nyíltak az utcafrontra, ez azonban itt hiányzott: a tornácos bejárat mögött rögtön festett falú lakószobákat találunk. A ház városzélei, ugyanakkor forgalmas (két út kereszteződésében vagyunk!) helyzete, a központi folyosóról nyíló, kis díszített szobák jelenléte, az igen nagy számú mécses, csont haj- és varrotű, egy *Venust* ábrázoló kis terrakotta szobrocska, illetve egy VT VIS („...akarod, hogy...”) karcolt feliratos vakolattöredék alapján nem tartanánk kizártnak, hogy az épület afféle nyilvánosházként (*lupanarium*) működhetett.

A polgárváros délkeleti régiója: új eredmények

Az utóbbi évek ásatásai alkalmával nyert adatok sok új információval szolgáltak a Festőház környezetének megismeréséhez. Kiderült, hogy korántsem kertvárosias, lazán beépített területről van szó, hanem egy, észak-déli irányú hosszúházakkal (többek között a Festőházzal) sűrűn beépített negyedről, amely a szomszédos kelet-nyugati főút és a déli városfal között terült el. Ez a hosszúház, fésűs beépítési jelleg nem egyedülálló: az *aquincumi* polgárváros északi részén és a katonavárosban is találkozunk ezzel a helytakarékos beépítési móddal, és a nyugat-európai provinciák városaiban is gyakori jelenség.

Az ásatási megfigyelések (pl. útátvágások) és az előkerült leletanyag alapján úgy tűnik, hogy a város ezen része – a polgárváros északi részéhez képest – relatíve

későn épül be (2. sz. első fele) és feltehetően csak alig több, mint 100 évig lakták, használták rendszeresen, emiatt az egyes épületeknél, közműveknél sokkal kevesebb átépítéssel találkozunk.

Az épület helyreállításáról és berendezéséről

Az aquincumi Festőház rekonstrukciója a kilenchelyiséges főépület eredeti helyen és bár már elpusztult, de hitelesen dokumentált alapokon álló képzeletbeli ház visszaépítését jelenti.

A római épület helyreállítása a romkerti bemutatóhelyek gyakran hiányzó térélményét, az épületbelső bejárhatóságának lehetőségét nyújtja. Ez egyedi bemutatási lehetőséget biztosít, mivel berendezett római városi ház rekonstrukcióval hazánkban a látogatók ez idáig még nem találkozhattak. A használati tárgyakkal és bútorrekonstrukciókkal ellátott lakóépület azt az érzetet nyújtja, mintha a ház lakói csak néhány perce hagyták volna el a ház szobáit.

A tárgyak utalnak az egyes helyiségek feltételezett funkciójára, és figyelembe veszik a római lakóházak jellegzetes, kevés bútort alkalmazó hagyományát is. Ez lehetővé teszi, hogy a díszítőművészet elemei, ez esetben a színes freskók látványa kitűnően érvényesülhessen.

A berendezés darabjai a ház 2-3. századi életmódjára utalnak, a hiteles alapok, a feltárt leletanyagot figyelembe vételével készültek.

Az épület északi és déli végén elhelyezkedő oszlopos tornác pihenőhelyet és tájékozdási pontot jelent a látogatók számára pa-

dokkal és információs anyaggal. A déli veranda emellett utal a ház ezen traktusának be nem mutatott gazdasági funkciójára (pince, kemence maradványok): polcokon és állványokon száradó fűszernövényekkel, festőnövényekkel, aszalványokkal és egyéb berendezési tárgyakkal. A tornác meghosszabbításaként délen kis kertecske, díszkert nyúlik el.

Az északi veranda felől nyíló átjáró madaras falfestménnyel díszített helyisége, méretéből adódóan, berendezés nélküli.

Az átjáróból nyíló, a konyhához közelebb eső, falfestményes lakószoba munkaszoba jellege érvényesül a felvetett szövőszékkel, a fonalas kosarakkal az ágygal és a székkal.

A középső folyosóról nyílt a gazdag edényleleteket rejtő konyha és kamra céljául szolgáló helyiség, valamint dél felé a ház két legrepresentatívabb helyisége az ebédlő és a fogadószoba.

A konyha polcos szekrényeinek és fali polcain jellegzetes konyhai edények (házi kerámiák, terra sigillata) sorakoznak. Kis asztalon dörzstál, néhány csokor szárított fűszer, mécsesek, festékes téglék. Az egyik sarokban tűzhely, padlásra vezető létra, ahonnan látható a szolgáló fekhelyeül szolgáló szalmazsák. A helyiség másik sarkában lefolyó.

A ház központi helyisége az atrium. Nyugati falánál jellegzetes házi oltár áll (lararium) füstölőtállaal, istenszobrocskákkal. Ez a helyiség egyben a házon belüli pihenőhely szerepét is betölti a házi oltárral szemben elhelyezett székekkel. Az erről a kelet-nyugat irányú középfolyosóról nyíló lakóhelyiségek (háló-

szoba és fogadószoba) nyílászáróit feltehetőleg függönyökkel zárták el. A pihenőszoba vagy háló, ajtaján elhúzott függönnyel, két esztergált lábú ágygal, ládával, bölcsovel és gyerekjátékokkal utal több generáció együttélésére.

A fogadóhelyiség berendezésénél szempont volt, hogy a lehető legkevesebb takarást kapjanak az értékes lábazati freskók. Ezért egy faragott lábú asztalka karosszékekkel, egy irattekercsek befogadására alkalmas szekrény és kandeláber alkotják a helyiség alapbútorzatát.

Az étkezőben a római étkezési szokásokra utaló részletek követhetők nyomon. A jellegzetes fél könyökre ereszkedett testhelyzetben elköltött estebéd szokására utalnak a kerevetek, melyek három oldalról, patkó alakban elhelyezve uralják a helyiség képét. Mellettük jellegzetes három lábú asztalok (tripus) egészítik ki a bútorzatot. A fonott karosszékek, a kézmosó tál, a körmécses is jellegzetes darabjai a római étkezőknek, melyek rekonstrukcióban jelennek meg a helyiség berendezési darabjai közt.

A berendezés tehát nem eredeti, de az eredetit a leghitelesebben visszaadni kívánó másolatokból és berendezési tárgyakkal áll. Általuk nyomon követhető a ház egykori élete.

* * *

Az aquincumi Festőház helyreállítása Európai Unió támogatással, a Budapest Főváros által biztosított önrésszel, az ún. Pannonia Provincia Program keretén belül valósult meg. Az épület 2012. június 16-tól látogatható.

Láng Orsolya – L. Kurucz Katalin

A FESTŐHÁZ BERENDEZÉSEINEK REKONSTRUÁLÁSA

Egy római kori lakóház rekonstrukciójának berendezésénél az elsődleges cél, hogy egy olyan korhű és autentikus teret hozzunk létre, ahol az oda betérő teljesebb képet kap a római polgárok életének egyik meghatározó színhelyéről.

A régészeti feltárásokon előkerülő, lakásbelsőket díszítő tárgyak vagy használati eszközök töredékeinek segítségével összeállítható egy olyan berendezési terv, mely részben bemutatja egy római lakótér részleteit, de komplett képet csak akkor kapunk, ha egészében látjuk a tereket. Teljesen más érzés nagy felületeken látni a különböző helyiségek falait díszítő freskók színét, mintáit, a falsík és a mennyezet találkozásánál díszítő stukkók ornamentikáját, a fényt biztosító olajmécseseket, a különböző célokra használt tároló-

pihenő-, vagy éppen a reprezentálást szolgáló bútorokat, használati tárgyakat stb., mint mozaikszerűen összerakni a vitrinekben elhelyezett tárgyakból, töredékekből egy teret.

Komoly kihívást jelentett a szakembereknek egy korhű lakóház belsejét tervezni és létrehozni, mert sajnos a római kori lakóházak berendezéseiből, bútoraikból birodalom szerte is csak nagyon kevés maradt fenn épen az utókor számára. Ennek oka, hogy a bútorok túlnyomó többsége és a használati eszközök egy része fából vagy más szerves anyagból készült, ezért ezek az évezredek során legtöbbször teljesen megsemmisültek. A kerámia-, üveg-, fém-, csont- vagy kőtárgyak nagyobb számban vészelték át a földben eltöltött időt, így azok rekonstruálása is könnyebb feladat volt.

A különböző funkciót betöltő ülő-, fekvő-, tároló alkalmatlóságok elkészítésében nagy segítséget jelentett, hogy azokat a római korban falfestményeken,

Az étkező (*triclinium*) egyik kerevete

Állatlábakat formázó asztallábak a Festőház berendezéséből

mozaikokon, használati tárgyakon, érmeken, sírköveken, szarkofágokon, stb. előszeretettel ábrázolták, így ezek alapján formájuk és szerkezetük többnyire rekonstruálható volt.

A korabeli megrendelő igényeinek csak pénztárcája szabhatott határt. A tárgyak, eszközök készítéséhez felhasználandó anyagok kiválasztása nagyon sok szempont alapján történt. A megfelelő anyag megválasztásánál ismerni kellett a tárgy funkcióját. Bizonyos tárgyaknak, tárgycsoportoknak nem csak gyakorlati szerepük volt, de reprezentálták is a tulajdonos társadalmi rangját, gazdasági helyzetét és természetesen az ízlését is.

A kevésbé tehető megrendelők általában csak a környéken fellelhető vagy előállítható anyagokból, sorozatban gyártott, helyben készült tárgyakat engedhették meg maguknak. Ezzel szemben volt egy jómódú, gazdagabb réteg, aki megtehetette, hogy a birodalom azon tájairól szerzi be az adott termékeket, ahol azt a legmagasabb színvonalon készítették. Ebből következett, hogy bizonyos tárgyak és eszközök egyfajta státuszszimbólum szerepét is betöltötték.

A kész, falfestményekkel díszített római ház berendezésének rekonstruálása komoly kutatómunkával járt. A szakemberek tucatnyi szempontot figyelembe véve, hónapokon keresztül válogatták össze azokat a tárgycsoportokat, eszközöket, anyagokat, melyek időben is és térben is megfelelnek egy ilyen minőségű, aquincumi lakóház berendezéséhez.

A lakóházban végigsétálva nagyon sok gondolat fogalmazódhat meg bennünk. Hagyhatjuk, hogy az illúzió egyszerűen teret nyerjen fejünkben és csak élvezzük az időutazást, vagy feltehetünk milliányi kérdést, melyeket a tárgyak, bútorok, eszközök sugallnak. Kik, mikor, mire és hogyan használhatták ezt vagy azt? Mégis kevesekben fogalmazódnak meg olyan kérdések, hogy miből, hogyan, hol és mennyiért készülhetett ez vagy az?

Ha ilyen szemmel tekintünk végig a lakáson, akkor legalább két tucatnyi olyan szakmát felsorolhatunk, melyek legkiválóbb képviselői hozzátettek ehhez a látványhoz, érzéshez. A fazekas, kovács, ötvös, ács, esztergályos, üvegműves, festő, kádár, mozaikműves, textilműves, csontműves, tímár, kosárfonó, stb. mind-mind olyan mesterség, mely valamilyen kézzelfogható produktumot hozott létre. Azonban nem lehet megfeledezni a szakácsokról, vadászokról, halászsokról, pékekről, molnárokról, hentesekről, a kiszolgáló személyzetről, a szellemi- vallási- vagy spirituális közösségekről, a borászokról, a méhészekről, a kereskedőkről, stb. akik talán csak közvetve, de hasonló mértékben vették ki részüket egy igazi római lakás élettel való megtöltéséből.

A lakóház korhű berendezéseinek elkészítését komoly kutatómunka előzte meg. Fel kellett kutatnunk minden egyes tárgynak, eszköznek egy-egy eredeti, minden szempontból autentikus darabját, mely alapján elkészíthettük a rekonstrukciókat. A formákon és az anyagokon kívül figyelni kellett a megfelelő

Kések a konyha berendezéséből

Az étkező háromlábú asztalai (*tripus*)

színek és felületek kialakítására is. Természetesen ez esetben az nem volt cél, hogy korabeli szerszámokat használjunk a tárgyak elkészítéséhez, de sok esetben az -egyébként ma is létező- eredeti technológiákat alkalmazva készült el egy-egy eszköz. A mesterségekben ahogy régen, úgy ma sincsenek polihisztorok, ezért például a vesszőből fonott eszközöket, bútorokat ma is kosárfonók készítették és a kovácsoltvas rostély

is tűzi kovácsolással, kézzel készült. Így elmondható, hogy a lakóházba került tárgyrekonstruációk túlnyomó többségét is hasonlóan a római korhoz olyan meszteremberek készítették, mint a kőműves, asztalos, fazekas, fémműves, esztergályos, díszítőfestő, kádár, üvegműves stb. és persze sok lelkes régész, muzeológus, közművelődéses és restaurátor kolléga.

Vecsey Ádám

„Jobb valamit egyszer látni, kézbe fogni, mint százszor hallani róla.”
Kínai mondás

TAPINTHATÓ LÁTHATATLAN

Speciális igényű látogatók a múzeumban

Az Aquincumi Múzeumban 2004-ben nyílt először kiállítás vakoknak és gyengén látóknak „Tapintható régészet” címmel. Sikerének hatására került sor a kiállítás folytatására a 2009-2012-ig terjedő időszakban három alkalommal. Lehetőségeinél fogva ezek a bemutatók alkalmasak voltak a többfunkciós tér kihasználására is, melyet nemcsak vakok, hanem látó érdeklődők is hasznosíthattak.

A „Tapintható régészet” című kiállítás anyagát (műtárgymásolatok, makettek, tárgy rekonstrukciók) mindenkor válogatott, egy-egy téma köré csoportosuló aquincumi leletanyag képezte. Ilyenek voltak az ünnepek és szórakozás, a mindennapi élet az ókori Aquincumban vagy a múzeum 14. alkalommal megrendezett újszerzeményi kiállításának anyaga, ahol a római kor mellett a múzeum jelentős kutatási területét képviselő ős- és népvándorlaskori anyag is bemutatkozott.

A Tapintható régészet kiállításosorozatán kívül a múzeum az 1980-as évek második fele óta foglalkozik a speciális igényű látogatókkal. Idegenvezetések során, múzeum-pedagógiai foglalkozások alkalmával fogadja a vak és gyengénlátó, a mozgássérült, és az értelmi fogyatékos csoportok tagjait.

Szakmai kapcsolatok alakultak az óbudai Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonával, a Mozcássérült Emberek Önálló Egyesületével, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével, a Siketek

és Nagyothallók Országos Szövetségével és a Múzeumi Oktatási és Képzési Központtal, ahol a múzeum munkatársa vett részt szakmai továbbképzésen 2009-ben.

A 2012-ben átadott Pannonia Provincia Program keretén belül újabb fejlesztések születtek a speciális igényű látogatók számára. Braille írásos füzet és hangos térkép segít tájékozódni a látássérült vendégeknek a múzeum kiállításain, a mozgássérültek közlekedését könnyíti a kiállítási épület pince-szintjére, a Virtuális élménytérbe és a Festőházhoz vezető mozgássérült lift.

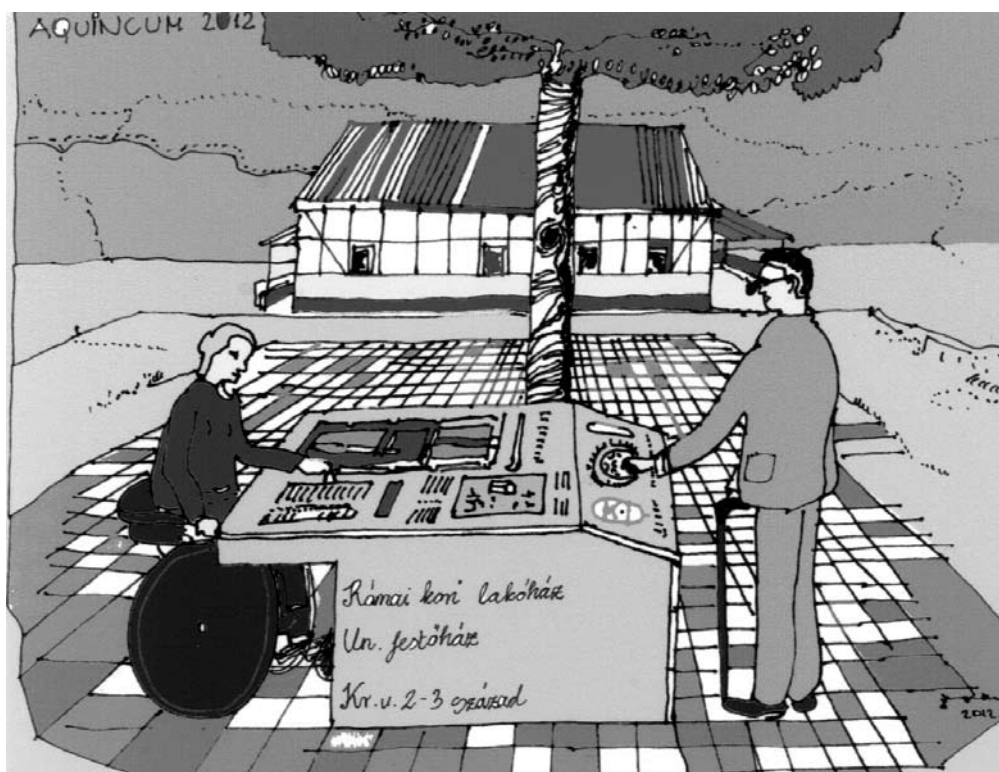
A Rotary Club Budapest-Budavár szekciójával kialakított új kapcsolat révén született egy felajánlás. Ennek során a klub, a „Tapintható láthatatlan” Rotary Program keretén belül, a kiállítási épület előtti téren található II. világháborús

légópince szellőzőjét kihasználva, tetejére tapintható térképet készített. A terv Páljános Ervin szobrászművész munkáját dicséri, akinek hasonló kivitelű alkotása Szentendre sétálóutcáján, a Bogdányi utcában található. Az aquincumi alkotás a Festőházat és környezetét kívánja bemutatni speciális dombortérkép segítségével, Braille írásos magyarázatokkal.

Az Aquincumi Múzeum 2013-ban új elemekkel kívánja bővíteni a speciális igényű látogatóknak szóló ajánlatát. Ennek keretén belül készül többek között együttműködési szerződés a Baltazár Színházzal, nyílik 2013. április 15-én új válogatás a „Tapintható régészet” sorozatában vagy szövődik új együttműködési terv a romkert északi részén a foyatékossal élők múzeumi akadálymentesítése érdekében

L. Kurucz Katalin

Borostyánkői Mátyás rajza a „Tapintható láthatatlan” térképhez

ARAKHNÉ, HÉRAKLÉSZ, THÉSZEUSZ ÉS A TÖBBIEK...

A Pannonia Provincia Program keretén belül új turisztikai látnivalókkal gazdagodott az Aquincumi Múzeum. 2012 júniusától a romkert déli részén az úgynevezett Festőház, Mitológiai játszótér és a múzeumépület alagsorában kialakított Virtuális élménytér várja a látogatókat.

A Mitológiai játszótér elsősorban kisgyermekes családok és iskolás csoportok számára készült, hiszen mind témáját, mind kivitelezését tekintve a fiatalabb korosztály figyelmét kelti fel. Egy hely, ahol a legkisebbek szórakozva ismerkedhetnek a múzeummal és az ókor mitológiai lényeivel. Találkozhatnak itt a gonosz kilencfejű Hydrával, akinek már a lehelete is halálos, felszállhatnak az Argonauták gályájára, hogy

laszónnal együtt hajózva megszerezzék az örök hatalmat biztosító aranygyapút és kipróbálhatják, hogyan érezhette magát Arakhné miután Athéné istennő pókká változtatta.

A Festőház mindenképpen hiánypótló, hiszen ilyen jellegű, eredeti freskók másolataival díszített, korhű bútorokkal berendezett római kori lakóház, ahol a látogatót ennyire közelről érinti meg a történelem, országos viszonylatban is, elsőként Aquincumban látható.

Az új helyszínek lehetőséget adtak az iskoláknak szóló kínálatunk bővítésére. A pedagógussal érkező diákok múzeumpedagógus segítségével mélyíthetik el tudásukat az antik mitológia témájában, de közelebről megismerkedhetnek az ókori építészettel, lakberendezéssel is.

A Mitológiai játszótér kiváló díszletet nyújt az „Argóra fel!” drámajáték foglalkozásunkhoz. A múzeumi óra lehetőséget ad minden korosztálynak, alsó tagozattól középiskoláig, hogy antik istenekkel, félistenekkel, keverék lényekkel ismerkedjenek és eljátsszák a játszótéren megjelenített történeteket. Átváltozhatnak Thészeusszá, hogy egy szál törrel, és persze Ariadné aranygombolyagának a segítségével, legyőzzék a gonosz Minotauruszt. Belebújhatnak Héraklész bőrébe, hogy megszabadítsák az emberiséget a lernai hidrától, de akár kilencfejű szörnyként szembe is szállhatnak a félistennel. Megismerkedhetnek Arakhnéval, a szerény származású lánnyal, aki büszkeségével kihívta maga ellen a sorsot, mert Athéné istennőhöz akarta hasonlítani magát. A történeteket előadásához a forgatókönyvet, a kellékeket, a jelmezeket mi biztosítjuk, a lelkesedést, a vidám arcokat, ahogy az a mellékelt fotókon is látszik, a múzeumi órán résztvevő diákok.

A „Lakberendezés és dekoráció az Ókorban” foglalkozásunkhoz a Festőház remek alapot biztosít. Itt egy helyen tanulmányozhatják a diákok az antik díszítőelemeket, mint a falfestmény, illetve az ókori lakberendezési szokásokat is, hiszen amint átlélik a Festőház küszöbét, egy komplett, korhűen berendezett római kori lakóház tárul eléjük. A tematikus tárlatvezetés során szerzett új ismereteket, korosztálytól függetlenül, kézműves foglalkozás vagy kreatív tevékenység egészíti ki. A fiatalabb korosztály sablon segítségével elkészítheti saját, a Festőház falát is díszítő, aquin-

cumi freskóját, míg a nagyobbak ókori technikával készíthetik el ugyanezt. A kreatív foglalkozáskor a diákok megkapják a Festőház alaprajzát, még nem ismerik a helyiségek funkcióját, és berendezik maguknak, saját elképzelésük szerint, majd a foglalkozásvezetővel megnézik a római lakóházat és megbeszélik egy ókori és egy 21. századi lakóház közötti különbségeket, azonosságokat.

Az eddig megtartott múzeumi órák és a pozitív visszajelzések alapján ismét bebizonyosodott, hogy a múzeum milyen kiváló helyszíne lehet az iskolán kívüli tanulásnak, hiszen a foglalkozások remekül kiegészíthetik a tananyagot, legyen szó akár irodalomról, történelemtől, drámapedagógiáról vagy rajz és vizuális nevelésről.

Ódor Bernadett

HALADUNK A KORRAL: AZ AQUINCUMI MÚZEUM A FACEBOOKON

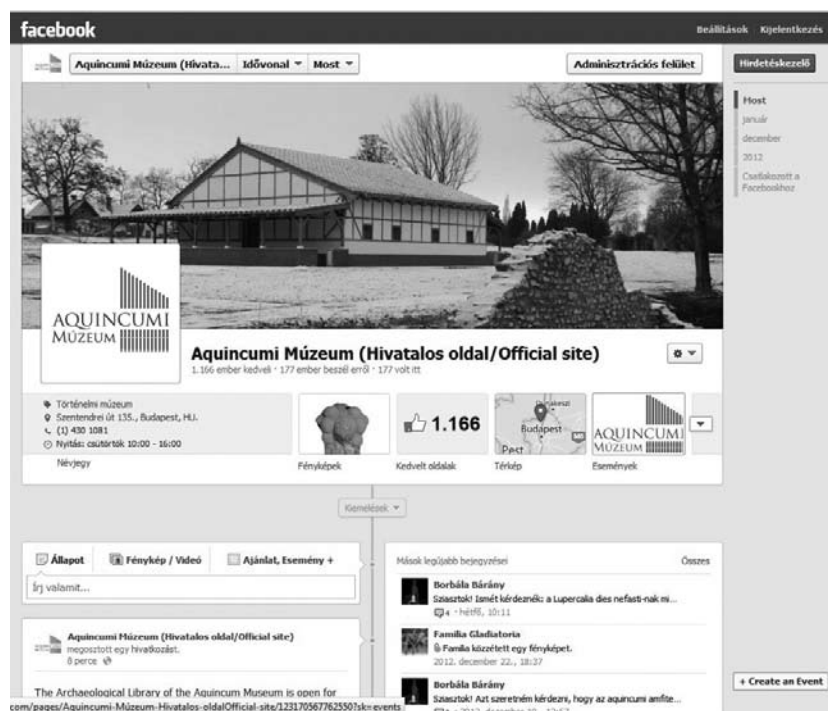
A Facebook, mint a világ legelterjedtebb közösségi hálózata egyre inkább népszerűvé válik a múzeumok és egyéb kulturális intézmények körében is. Ez nem is csoda, hiszen reklámfelületként is működik, ahol naprakészen követhető minden tevékenység és program. A BTM Aquincumi Múzeuma a Pannonia Provincia Program részeként 2012-ben indította el Facebookos kampányát és azóta szép sikereket könyvelhettünk el. Múzeumunk Facebookos megjelenésének alapja, hogy szinte minden napra jusson új információ, hír, érdekesség, amellyel folyamatosan fenn tudjuk tartani az oldal látogatóinak érdeklődését. Így heti rendszerességgel vezetjük „A hét műtárgya”, „Tudta?”, „A szakértő válaszol” rovatainkat, illetve hetente indítunk játékot is, amelyen múzeumbelépőt lehet nyerni. Rendszeres posztjainkat természetesen kiegészítik a múzeum aktuális információi, hírei és válaszolunk a látogatók kérdéseire is. Posztjaink jelentős része (kivéve a kifejezetten helyi közönségnek szólókat) angol nyelven is elérhető és minden esetben fotóval ill-

lusztrált. Jelenleg 1163 tagja van oldalunknak, amely szám azonban napról napra emelkedik. A statisztikák szerint az oldalt „lájkoló” jelentős része a 13-17 és a 35-44 éves korosztályból kerül ki, az oldal és a posztok rendszeres nézettsége inkább az idősebb korosztályra jellemző (35-64 évesek). Az utóbbi hónapokban öröndetesen nőtt a külföldi magánszemélyek, mint tagok, ill. múzeumok, egyesületek

(Nagy Britanniából, USA-ból, Spanyolországból, Olaszországból) száma, akik sokszor tovább is osztják posztjainkat.

A múzeum Facebookos jelenléte remélhetőleg a kiállítások látogatósámán is hamarosan meglátszik majd, az oldal növekvő népszerűsége, a kisorsolt belépők nagy száma mindenesetre biztató!

Láng Orsolya

A PANNONIA PROVINCIA PROGRAM MÚZEUMANDRAGÓGIAI HASZNOSÍTÁSA

Az Aquincumi Múzeum közművelődési célkitűzései közé tartozik a szórakoztatva tanítás, a látványos, interaktív és sokoldalú szabadidős programok létrehozása. Ennek szellemében a felnőtteknek szóló ajánlat egyaránt nyújt lehetőséget az ismeretszerzésre és a kikapcsolódásra. Ez jellemezte a 2012. év múzeumandragógiai kínálatát is, mely kiegészült a Pannonia Provincia Program (PPP) kínálta új lehetőségek felhasználásával.

Az új turisztikai attrakcióelemek átadása lehetőséget adott az aquincumi tárlatvezetések új tematikájának létrehozására. Az ún. PPP vezetések a Festőház, a Kronoszkóp domb és a Mitológiai játszótér helyszíneinek megismertetésével a római építészet, a városi életmód, a város szerkezetével és az ókori mitológia válogatott elemeivel ismereti meg a látogatókat. Fókuszba állítva a romkert déli részének, tehát az aquincumi polgárvárosnak

a régészeti feltárások és a romkert rehabilitáció során kirajzolódó egy szegmensét.

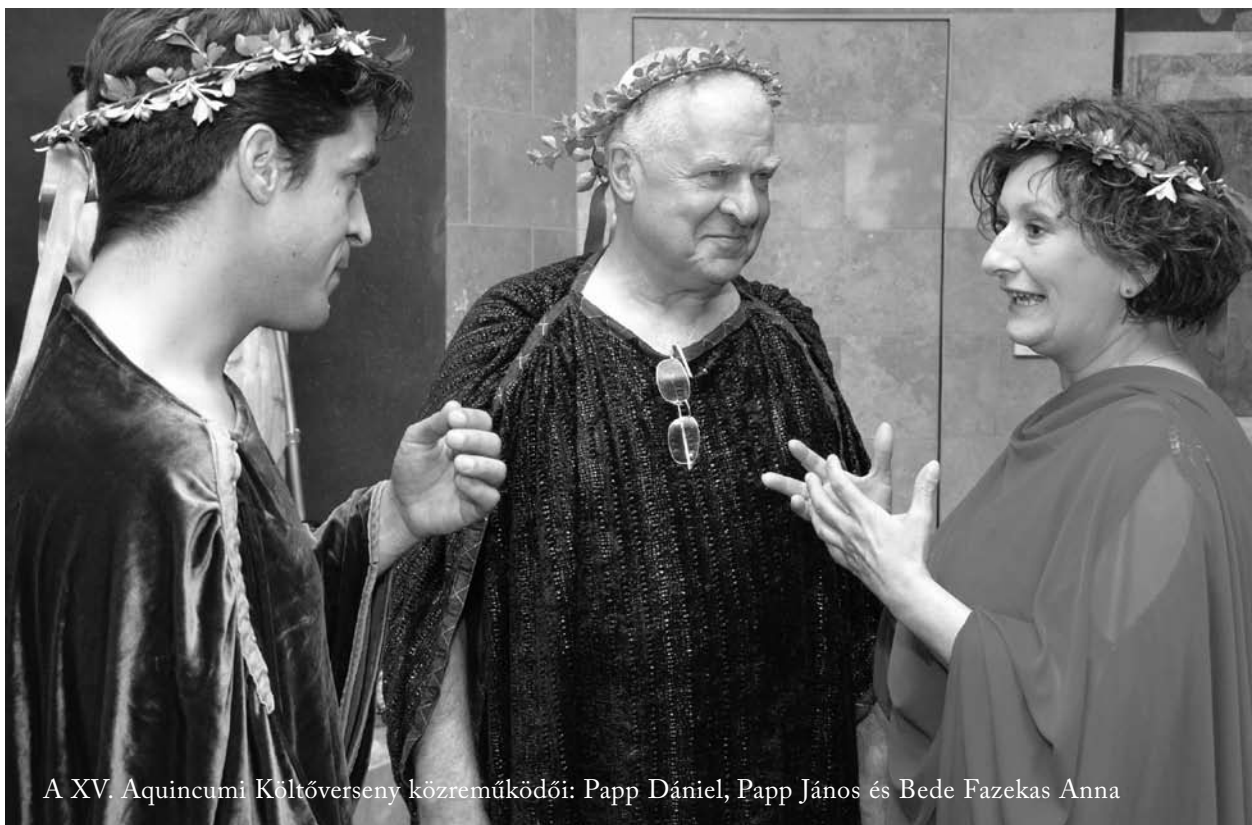
A Festőház adottságainál fogva önálló vezetési témaként is hasznosult az elmúlt szezonban. Maga a térélmény, az építészeti elemek, a díszítőművészet, a lakberendezés, mely pontról pontra nyomon követhető, ad lehetőséget egy-egy téma kifejtésére. A vezetések sikere épp ezeknek köszönhető. Az önálló tájékozódást rövid ismerte-

tővel és alaprajzzal ellátott magyar és angol nyelvű sétálólap egészíti ki.

A megnövekedett érdeklődés hatására indult el a múzeum önkéntes programja. Az intézmény honlapján (www.aquincum.hu) és a BTM hírlevelében (www.btm.hu) meghirdetettek alapján érdeklődő magánszemélyek sokasága és egyetemisták jelentkeztek a feladatra. Az előzetesen meghirdetett időpontokban szervezett tanfolyamok, a rendelkezésre bocsátott szakirodalom alapján történt felkészülést vizsga (próbavezetés) követte, melynek során a jelentkezők tanúbizonyosságot adtak rátermettségükről és új ismereteikről. Ebbe a munkába részben a múzeumban a gyakorlati óráikat teljesítő, felsőoktatásban résztvevő hallgatók is bekapcsolódtak.

Az Aquincumi Múzeum 15 éve szervez költőversenyeket előzetesen kiírt pályázat alapján. Ebben az antik verselés felhasználásával kell az adott témát feldolgozni. 2012-ben a verseny témája, hívószava „Pannónia Provincia – magyar ecsettel” volt. Papp János,

A XV. Aquincumi Költőverseny közreműködői: Papp Dániel, Papp János és Bede Fazekas Anna

az Aquincumi Költőversenyek egyik szervezője így emlékezik meg erről:

„Tizenhatodik életévébe lép az Aquincumi Költőverseny. A szívmelegengető tény az emeli magasba, hogy a megszólítottak, a költők kiapadhatatlan kedvvel írnak, annak ellenére, vagy talán éppen azért, mert gúzsba kötve kell táncolniuk, hiszen a szabályoknak megfelelően adott témában, időmértékes formában kell beküldeni pályaműveiket. A tizenötödik évad témája nem véletlenül volt a címben foglalt, ihletőnek szánt gondolat. Egyfelől kapcsolódott az Aquincumi Múzeum 2012-es tematikus „Pannonia Provincia” programsorozatához, másfelől a kiírók (az Aquincumi Múzeum és a Pannon Művészet Alapítvány) reményei szerint elegendő muníciót szolgáltatott a költőknek ahhoz, hogy megfogalmazhassák, megszólaltathassák gondolataikat a provinciális állapot mibenlétéről, a pro-

vinciában létezésről, annak pozitív és negatív töltését, tartományát egyaránt felmutatva. A pályaművek száma, tartalmi gazdagsága, művészi színvonala igazolta a kiírók szándékát. Az újabb és újabb pályázók (a „régiek” mellett, akiket már joggal nevezhetünk „Aquincumi Költőknek”), kitűnő formaérzékkel, lelki, szellemi töltéssel, gondolati gazdagsággal, nagy vehemenciával vetették magukat a nemes, játékos küzdelembe. A döntőben elhangzott művek színvonala, tartalmasan, színesen, hol keserűséggel, hol humorral, hol filozofikus elemzéssel megfogalmazott gondolatgazdagsága bizonyíték arra, hogy az Aquincumi Költőverseny, a pályázók tehetségének köszönhetően, ahogy az elmúlt tizenöt évben értékes és érvényes terepe volt a magyar költészetnek, úgy remélhetően az marad még sokszor tizenöt évig. Hogy pedig az Aquincumi Költőversenyek babékoszorúkkal díjazott pályaművei megjelenjenek egy antológiában,

legfőbb ideje. Megérdemlik a költők, megérdemlik az olvasók.”

Az újonnan született költeményekben megelevenedett Festőház a program június 15-i ünnepélyes megnyitójának programjába is bekerült.

A PPP vezetés és a festőházi vezetések beépültek a múzeum olyan hagyományos rendezvényeibe is, mint a Múzeumok Éjszakája vagy a Kulturális Örökségi Napok programja, amelynek keretén belül kosztümös szereplőkkel kelt életre a ház és a játszótér.

Az újonnan létrehozott helyszínek új lehetőséget adnak a felnőtt látogatóknak szóló foglalkozásokhoz és rendezvényekhez. A 2013. évben szerveződő festőházi koncertek, az AnticCafé néven szerveződő nyugdíjas programok, a Baba-mama klub vagy a „Hozd magaddal a nagyit” eseményeinek is helyszínéül szolgálnak.

L. Kurucz Katalin

XV. BORSA MEDITERRANEA DEL TURISMO ARCHEOLOGICO: NEHÉZSÉGEK ÉS SIKER

2012. november 15-18. között került megrendezésre az olaszországi Paestumban a Borsa Mediterranea del Turismo Archeologico vagyis a Mediterrán Régészeti Turisztikai Találkozó, amelyen az Aquincumi Múzeum kilencedik alkalommal képviseltette magát. A találkozó régészeti-turisztikai kiállítás és konferencia, amelynek célja a nemzetközi régészeti célú turizmus fellendítése és a szakmai kapcsolatok kialakítása, ápolása. A kiállítás 16000 m²-en kerül megrendezésre a paestumi Hotel Ariston konferenciaközpontjában.

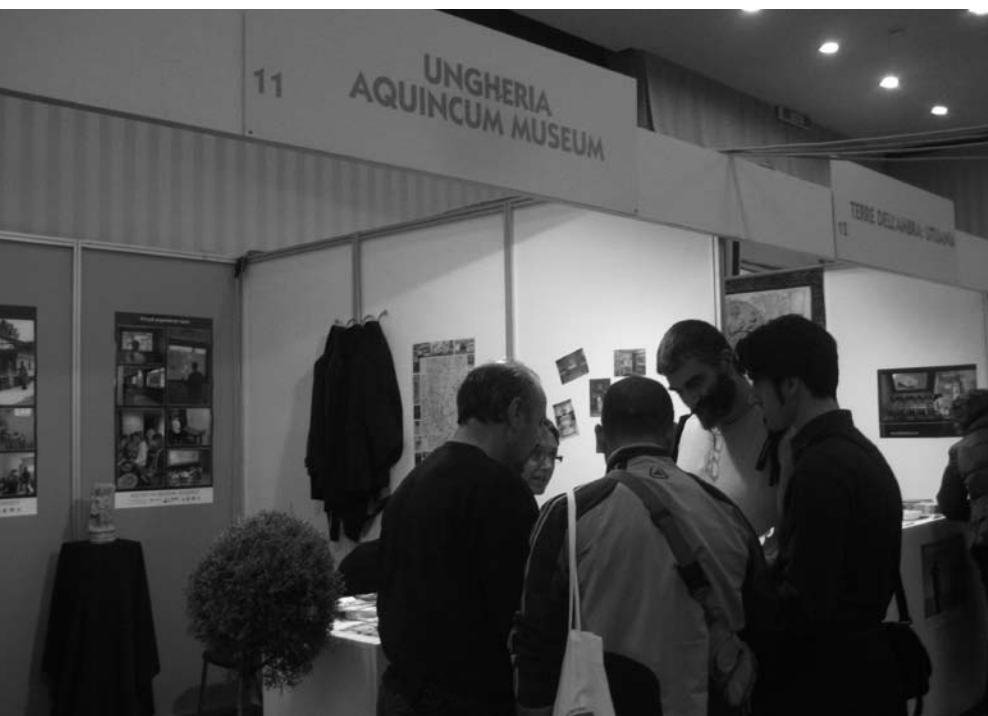
Az olasz partner meghívására az Aquincumi Múzeum ezévb, szakítva a hagyományokkal, ezúttal egyedül képviselte Magyarországot a rendezvényen. Ahogy korábban is, igyekeztünk nem csak a múzeumot, hanem egész Magyarországot képviselni, de most nagyobb hangsúlyt fektettünk az Aquincumi Múzeum új Európai Unió támogatással létrejött Pannonia Provincia Programjára, az új turisztikai látogatóközpont bemutatására, reklámozására. A projekttel kapcsolatos angol nyelvű szórólapok szép számmal fogytak. Több posztert is készítettünk, amin a Mitológiai játszótér, a Virtuális élményteret, illetve a Festőházat mutattuk be, felhívva a figyelmet, hogy már

a XXI. századnak megfelelő fejlesztésekkel, bemutatókkal várja a múzeum az érdeklődőket. Emellett folyamatosan laptopról megnézheték a múzeum kiállításait, illetve képet kaptak a történetéről is.

A kiállítás mellett nagy hangsúlyt kap a találkozó konferencia része is, ahol különböző témában párhuzamosan zajlanak előadások a régészet, a kulturális örökség, a kulturális/régészeti turizmus, a kulturális kommunikáció és múzeumi management témakörökben olasz és külföldi előadók részvételével. A régészettel kapcsolatos oktatási lehetőségek megjelentek a workshopok mellett a kiállításon is, hiszen a kiállítók között nem csak országok, tartományok, városok, múzeumok szerepeltek, hanem egyetemek, szakiskolák is. Az ArcheoVirtual szekcióban a legújabb 3D-s fejlesztések, a virtuális módon történő örökségi és múzeumi interpretáció eredményei, az élvezhető, játékos történelmi bemutatás és az európai uniós projektek eredményei voltak megtekinthetők, ahol a fejlesztők

a XXI. századnak megfelelő fejlesztésekkel, bemutatókkal várja a múzeum az érdeklődőket. Emellett folyamatosan laptopról megnézheték a múzeum kiállításait, illetve képet kaptak a történetéről is.

A kiállítás mellett nagy hangsúlyt kap a találkozó konferencia része is, ahol különböző témában párhuzamosan zajlanak előadások a régészet, a kulturális örökség, a kulturális/régészeti turizmus, a kulturális kommunikáció és múzeumi management témakörökben olasz és külföldi előadók részvételével. A régészettel kapcsolatos oktatási lehetőségek megjelentek a workshopok mellett a kiállításon is, hiszen a kiállítók között nem csak országok, tartományok, városok, múzeumok szerepeltek, hanem egyetemek, szakiskolák is. Az ArcheoVirtual szekcióban a legújabb 3D-s fejlesztések, a virtuális módon történő örökségi és múzeumi interpretáció eredményei, az élvezhető, játékos történelmi bemutatás és az európai uniós projektek eredményei voltak megtekinthetők, ahol a fejlesztők

maguk is szívesen beszéltek az újdonságokról.

Ez az esemény egyben találkozási lehetőség is külföldi kollégákkal, ahol azon túl, hogy információkat osztunk meg egymással, új projektekkkel ismerkedhetünk és szakmai anyagok cserélnek gazdát. Az előző évekhez hasonlóan Museo Archeologico Nazionale di Paestum szakemberein, az olasz minisztérium, a MIBAC munkatársain túl, például Albánia, Szerbia, Málta, Románia régészeivel, közművelőivel, illetve számos helyi résztvevővel tudtunk megismerkedni, találkozni.

2012-ben 180 kiállító vett részt a börzén. A 23 ország közül a kiemelt vendég Örményország volt. Ebben az évben érződött a válság hatása, hiszen kevesebb európai és Európán kívüli ország jelent meg a standokon. A szervezők adatai szerint kb. 8000 látogató érdeklődik a program és az ott kínált turisztikai látványosságok iránt.

Minden évben szerveznek egy

napot az utazásszervezők részére, akik ez idő alatt felveszik a kapcsolatot az utazók számára izgalmasnak ígérkező helyek képviselőivel, illetve nagyszámú újságíró is megjelenik ilyenkor a standoknál, hogy érdekességeket keressen. Természetesen meglátogatják a meghívottakon kívül más szakemberek és a laikus érdeklődők is a kiállítást. Régészek, művészettörténészek, idegenforgalmi- és gasztronómiai szakemberek keresik a kapcsolatfelvétel lehetőségét a kiállítókkal.

Ez az év nem csak azért volt sikeres, mert eredményesen tudtuk képviselni, bemutatni az országot, az Aquincumi Múzeumot, illetve az Európai Unió Pannonia Provincia Projektünket, hanem az összefogás miatt is. Hiszen ha nem segítenek a különböző intézmények, szervezetek a kijutásban, akkor bizony a 2012-es évben nem tudtunk volna jelen lenni Paestumban. A jelenlétünk pedig már meg is hozta

ottlétünkör a gyümölcsét, hiszen 2013-ban újra szerepel a múzeum a World Archeology című régészeti lapban.

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani a Leader s.a.s.-nak és Salerno Provinciának, a kiállítás szervezőinek, a Balassi Intézetnek, a Római Magyar Akadémiának és a Pro Aquincum Alapítványnak.

Csaplárné Csépanyi Andrea

AQUINCUMI KIÁLLÍTÁS BÉCSBEN

A Wien Museum és a Budapesti Történeli Múzeum közös szakmai együttműködésének újabb fejezeteként régészeti kiállítás nyílt Bécs belvárosában, a Römermuseumban. Ennek keretében Budapest római kori múltjának legújabb kutatási eredményei kerültek bemutatásra.

Aquincum (Budapest) polgárvárosát a 19. század vége óta kutatják módszeresen, területe azonban a mai napig tartogat újdonságokat. A kiállítás a 2007 és 2011 között végzett két ásatás legjelentősebb leleteit mutatja be. Az egyik középpontjában a polgárváros déli városrészében a 2. és a 3. században lakott Fesztőház kutatása állt. A másik feltárás nyomán a város temetőjének több mint ezer sírja került napvilágra. A feltehetőleg a 2. és a 4. század között használt temető sírjai a város lakóiról adnak információt, viseletükről, temetkezési szokásaikról.

Újdonságok a római kori Budapestről
Régészeti feltárások 2007 és 2011 között
a Budapesti Történeli Múzeum Aquincumi Múzeumának kiállításán

WIEN MUSEUM
RÖMERMUSEUM

Helyszín és nyitvatartási idő:
Hoher Markt 3, 1010 Wien
Keddi és vasárnap 10 óra-18 óra
Zárva: január 1., május 1. és december 23.

Látogatói információk:
Tel: (+43-1) 508 87 47 83173, service@wienmuseum.at

Jegytípusok:
Felnőtt jegy: 6 euro
Nyitólétszám: Wien: Kärtnertor és Öt-Chub utcák, öngyújtósok, díszek és halgatók 27 éves korig, sorkatonák és polgári öngyújtósok, valamint csoportok 10 főként 4 euro
Gyermekek és tanulók: 19 éves korig ingyenes belépés! Minden hónap első vasárnapján a belépés mindenki számára ingyenes!

Külön tartarvások:
a mindenki azonos, 2012. szeptember 30-án, 11 óra 17 óraig

Az időnkénti kiállítás koncepciója és szakmai igazgatása:
Láng Orsolya, László Gabos, Zsolt Paula
Budapesti Történeli Múzeum Aquincumi Múzeuma
www.aquincum.hu

Együttműködésben az Aquincumi Múzeummal (Budapest)

Felkutatás: Láng Orsolya, Zsolt Paula
Külön tartarvások: Miklós Kornberger
Fotók: Keszthely Péter
Grafika: Larissa Carry

2012. április 25. – 2013. április 7.

„MŰTÁRGY MESÉK” – FŐVÁROSI RÉGÉSZETI ÉRTÉKEINK MÁSKÉNT

Időszaki kiállításunk első látásra talán kissé szokatlannak tűnik, hiszen ez alkalommal az Aquincumi Múzeum kutatói – régészei és restaurátorai – legkedvesebb tárgyaikat mutatják be, köztük olyanokat is, amelyek eddig a raktárakban lapultak, és funkciójukra, rendeltetésükre csak nemrég döbrentek rá a kutatók.

A nem titkoltan személyes hangvételű kiállítással a munkatársak célja, hogy a régészetet közelebb hozza a látogatókhoz személyes élményeken, tárgyakon keresztül. Ezen a rendhagyó tárlaton a múzeum összesen 35 régésze és restaurátora mutatja be legkedvesebb leleteit, egyéni stílusú ismertetővel együtt. A személyes vallomásokból nemcsak az derül ki, miért ez a kutató kedvenc tárgya, hanem a lelet történetéről, lelő-körülményeiről is pontos képet kaphatnak a látogatók és bepillanthatnak a kulisszák mögé. A kiállítás bizonyítja egyúttal azt is, hogy a múzeumi munka nem valamiféle elefántcsonttoronyban végzett hobbi,

egymás mellé ős- és római kori temetkezésekkel, vallási kultuszokkal kapcsolatos tárgyak, vagy az ipari és kereskedelmi tevékenység, viseleti tárgyak, illetve a szépségápolás különböző korú emlékei. A kiállításban olyan különlegességek is helyet kaptak, mint egy római kori táblajáték, egy császári gyaloghintó-hordozó sírfelirata, utazó kocsi alkatrészei, római kori éjjeli edény, őskori olvasztókemence részei, vagy éppen egy több mint ötezer éves, cserélhető fejű szobrocska. A tárlatot számos rekonstrukciós rajz és a kutatók kedvenc tárgyaikkal együtt készült portréfotói egészítik ki.

Végül, de nem utolsósorban természetesen ki-

hanem izgalmas, de türelmet igénylő, néha nagyon is kemény, értékteremtő és felelősségteljes feladat.

A tárlaton ezúttal nem követtük a szokásos időrendi felosztást, hanem elsősorban témák és funkció szerint csoportosítottuk a leleteket: így kerülhettek

váncsiak vagyunk a látogató véleményére is, Kedves Látogató: Önnek melyik tárgy és története tetszett a legjobban? A „Top 10” interaktív sarokban elmondhatja véleményét...

Láng Orsolya